

УДК 338.48:339.137.2:616-036.21

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-39-15>

Кіш О. В.

студент

Ужгородського національного університету

Кушнір Н. О.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Ужгородського національного університету

Kish Oleksandr

Student

Uzhhorod National University

Kushnir Nataliya

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of International Economic Relations

Uzhhorod National University

СВІТОВА ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ І ПАНДЕМІЇ COVID-19

Анотація. Пандемія COVID-19 усе ще впливає на всі аспекти людського життя. Відчутним наслідком став її вплив на туристичний сектор: заборона польотів, обмеження мобільності та поїздок були одними з перших заходів, які мали на меті стримування поширення вірусу. У статті розглянуто зміни у туристичній сфері, які були сформовані внаслідок пандемії коронавірусу. Розглянуто методи, які застосовують держави для підтримки конкурентоспроможності туризму. Проаналізовано внесок туризму у світовий ВВП за країнами, які є найпопулярнішими серед туристів. Розглянуто відсоткову зміну міжнародних туристичних прибуттів за регіонами у 2020 р. і динаміку за напрямками, які були найпопулярнішими серед туристів по всьому світу в 2018–2020 рр. Виявлено, що внаслідок пандемії показники туристичної діяльності значно скоротилися, туристична галузь зазнала втрат і відбулося значне скорочення туристичних потоків. Пандемія COVID-19 спричинила суттєве зменшення кількості міжнародних прибуттів туристів у всіх країнах. Складність ситуації, в якій опинилася туристична галузь, вимагає адаптаційного періоду для туристів і для туристичних підприємств.

Ключові слова: коронавірус, пандемія, туризм, дотації, підтримка, конкуренція.

Вступ та постановка проблеми. Сьогодні туристична індустрія динамічно розвивається і навіть за сучасного нестабільного економічного становища є найбільш прибутковою галуззю. На її частку припадає 5% світового ВВП, 6% від загального обсягу експорту. За даними World Travel & Tourism Council, світовий туристичний ринок у 2019 р. збільшився на 3,9% і в найближчі 10 років, за прогнозами експертів, повинен був зростати на 4,6% щорічно [3]. Проте, за даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), у 2020 р. кількість міжнародних туристів скоротилася на 70–80% порівняно з показниками 2019 р.

Очікується, що деякі країни зіткнуться з більш значними ударами, ніж інші, через їх високу залежність від цього сектору, особливо якщо розглядати порівняно з 10 найкращими напрямками прибуття міжнародних туристів (Франція, Іспанія, США, Китай, Італія, Туреччина, Мексика, Німеччина, Велика Британія та Таїланд), вісім із них найбільше постраждали від COVID-19.

Туризм сприяє збільшенню надходжень до бюджету, створенню нових робочих місць. Однак пандемія коронавірусу знизила рівень туризму до рекордного мінімуму у світі, а тому існує потреба у розробленні шляхів виходу

з кризи, спричиненої пандемією COVID-19. Зважаючи на вищевказане, дане питання є актуальним та потребує пошуково-аналітичних та практичних розробок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку туристичної індустрії не нове і досліджене багатьма вченими, науковцями та дослідниками. Але зміни у світовій економіці, викликані пандемією, породжують потребу у проведенні якісно нових досліджень у туристичній галузі. Проблему розвитку туристичної сфери у період пандемії досліджували С.Р. Шайда та Ю.В. Полякова [5]; зі свого боку, О.В. Шикіна, Я.Є. Гончаренко та Р.С. Козловський [6] розглядали тенденції розвитку туристичної сфери у конкурентному середовищі.

Метою даної роботи є аналіз стану туристичної сфери у період коронавірусної хвороби та світової конкуренції.

Завдання:

- проаналізувати стан туристичної сфери у світі в умовах світової пандемії;
- здійснити порівняльний аналіз кількості міжнародних туристичних поїздок у 2019 та 2020 рр. у розрізі регіонів світу;
- розглянути вжиті заходи окремих країн світу щодо підвищення туристичного потоку в умовах пандемійної конкуренції.

Результати дослідження. У зв'язку з поширенням коронавірусу туристична індустрія постала перед кризою. Туризм давав близько десяти частини у рості глобальної економіки. Особливо відчутними проблеми залишаються для відновлення народного господарства тих країн, у яких туризм становить суттєву частку ВВП (валовий внутрішній продукт) та має вплив та ринок зайнятості.

Експерти ООН оприлюднили невтішну статистику щодо перспектив відновлення туристичної галузі в умовах коронавірусної кризи. Зі свого боку, ООН опублікувала аналітичний звіт «Туризм і COVID-19», у якому розтлумачила можливі сценарії розвитку ситуації на цьому ринку. Згідно з прогнозами експертів, кількість міжнародних туристів може скоротитися від 58% до 78%, що призведе до скорочення витрат відвідувачів з 1,5 трлн доларів (у 2019 р.) до 310–570 млрд (2021 р.). Подальша боротьба з пандемією може призвести до того, що без роботи у цьому секторі залишаться близько 120 млн осіб [2, с. 19].

Україні важливо відновити сектор туризму, при цьому із забезпеченням безпеки, справедливості й відсутності негативного впливу на клімат. На нашу думку, можна визначити п'ять пріоритетних напрямів дій:

- пом'якшення соціально-економічних наслідків кризи;

- підвищення стійкості ланцюжка створення вартості у сфері туризму;

- максимальне використання технологій;

- сприяння забезпеченню стійкості й «зеленого» зростання;

- зміцнення партнерських зв'язків для сталого розвитку [8, с. 1335].

Загалом в індустрії гостинності та туризму застосовують певні інструменти маркетингу, котрі впродовж останніх років стали традиційними для операторів ринку та довели свою ефективність на практиці. Однак пандемія COVID-19 спричинила наймасштабніші зміни у туристичній галузі не лише у нашій країні, а й у всьому світі. Це змусило більшість туристичних компаній суттєво переглянути свої маркетингові плани і стратегії. За даними дослідження, проведеного UNWTO, туристична індустрія стала однією з тих галузей світової економіки, котра чи не найбільше постраждала внаслідок пандемії.

Упродовж 2020 р. скорочення обсягів глобального туристичного ринку стало найбільшим за всю його історію і «відкинуло» галузь до показників 30-річної давнини. Зокрема, міжнародний туристичний пасажиропотік скоротився на 74%, або більше ніж на 1 млрд прибуттів.

У світовому масштабі галузь недоотримала \$1,3 трлн прибутків, що спричинило падіння глобального ВВП на понад \$2,0 трлн, а від 100 до 120 млн працюючих у туристичній індустрії осіб опинилися під загрозою втрати робочих місць [1, с. 29]. Наведені на рис. 1 статистичні показники UNWTO наочно ілюструють рівень зменшення кількості туристичних поїздок у світі у 2020 р.

Сфера туризму вже зазнала збитків у розмірі \$825 млрд через скасовані відрядження, пресконференції, які ніколи не відбулися. Майже 50% цих утрат за минулий рік припадає на Східну Азію. Далі – кількість компаній, які скасувати або обмежити відрядження. Кожна третя компанія скасовує подорожі до США, Японії, Таїланду, Перу, Нової Зеландії, Мексики, Кореї, Австралії, Панами. Майже всі поїздки до Європи були скасовані в 2020 р. Кожна скасована поїздка у відпустку чи на роботу означає більші збитки для авіакомпаній і готельних компаній, а також для видів бізнесу, які безпосередньо чи супутньо пов'язані з туризмом. Запроваджені урядами більшості країн світу безпрецедентні заходи безпеки та локдауни спричинили різке скорочення туристичного пасажиропотоку в усьому світі. Від пандемії постраждала більшість туристичних компаній. Попри те, що у 2019 р. у світі відбулося 4% зростання міжнародного туристичного пасажиропотоку порівняно з 2018 р., станом на кінець 2020 р. цей показ-

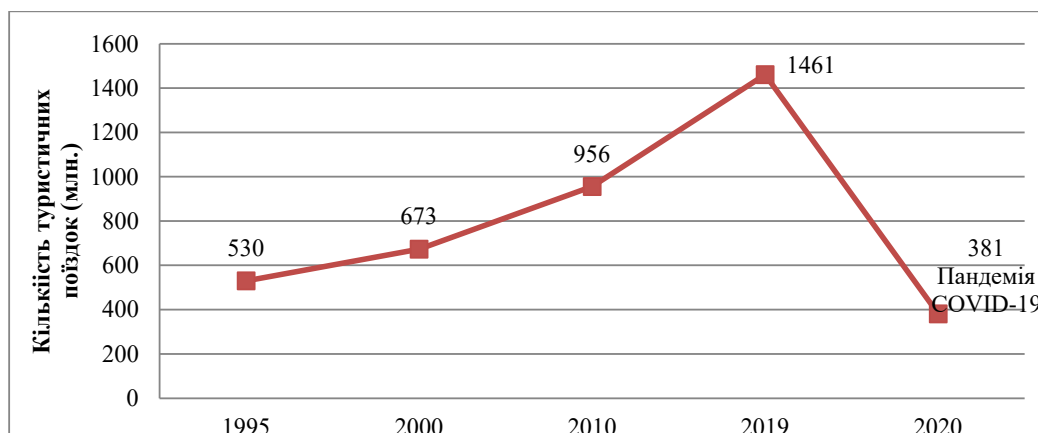

Рис. 1. Вплив пандемії COVID-19 на кількісні показники міжнародних туристичних поїздок у 2020 р. (млн)

ник знизився на рекордних 74% порівняно з показниками 2019 р.

Найбільший спад відбувся у країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону – 84%, а найменший – у Північній та Південній Америці – 69%. Країни Близького Сходу, котрі у 2019 р. продемонстрували найбільше зростання кількості подорожей (+8%) серед регіонів світу, у 2020 р. втратили 75% [4] (рис. 2).

Уряди країн миттєво відреагували на необхідність мінімізувати економічні наслідки пандемії COVID-19, узявши за основу два загальних підходи до опанування ситуації: перший спрямований на забезпечення доступних кредитних ліній для бізнесу, а другий – на відтермінування сплати боргових і податкових зобов'язань. Більшість країн орієнтується на обидва підходи. Держави з більш розвинутою економікою та вищим кредитним рейтингом покладаються здебільшого на доступні лінії кредитування, усвідомлюючи, що саме це дасть змогу відновити конкурентоспроможність національної економіки у максимально стислий термін.

Решта країн, не маючи іншого виходу, покладаються більшою мірою на відтермінування сплати податкових і боргових зобов'язань, що може призвести в довгостроковій перспективі до негативної ланцюгової реакції в економіці (тривалий дефіцит бюджету, проблеми із загальною платоспроможністю).

За останніми оцінками, у 2020 р. в Азії відбулося найбільше загальне падіння доходів від подорожей і туризму, причому левова частка втрачених доходів припаде на Китай. У Європі, де в туристичній індустрії зайнято близько 13 млн людей, очікується, що в результаті коронавірусу буде втрачено близько 1 млрд євро на місяць, причому Італія та Іспанія будуть найбільш постраждалими країнами. Італія завершила 2020 р. із на 60% меншим числом туристів порівняно з 2019 р., що еквівалентно зареєстрованим у 1960-х роках, коли світ був розділений на блоки, а авіаперельоти були для деяких розкішшю. Іспанський туристичний сектор зазнає збитків у розмірі близько 55 млрд євро 2020 р., а Каталонія, як очікується, буде найбільш постраджалим регіоном, який зафіксував утрату туристичного обороту майже в 10 млрд євро.

Іншою групою країн, які сильно постраждали, є так звані SIDS (малі острівні держави, що розвиваються), не тільки тому, що на туристичний сектор припадає майже 30% їхньої економіки, а й тому, що будь-яка криза такого масштабу залишає малі підприємства без альтернативи джерела валютних надходжень, необхідних для обслуговування зовнішнього боргу та оплати імпорту. Сильні потрясіння також торкнулися Африки на південь від Сахари, де кожен 20-й працівник працює у туристичному секторі: нещодавнє дослідження оцінює, що туристичний сектор в Африці може втратити щонайменше \$50 млрд через пандемію і щонайменше 2 млн прямих і непрямих робочих місць, що має руйнівні наслідки для таких туристичних місць, як Сейшельські острови, Кабо-Верде, Маврикій і Гамбія.

Згідно з доповіддю, уряд Німеччини запровадив бюджетне стимулювання туристичної галузі, доходи якої в країні становлять 23% ВВП. Зокрема, на пряму рекапіталізацію з метою забезпечення платоспроможності компаній виділено 100 млрд євро, на підтримку ліквідності туристичних фірм – 400 млрд євро, на рефінансування галузі – 100 млрд євро. Окрім того, запроваджено відтермінування податкових платежів та скорочення авансових податкових платежів, корпоративних податків і податків на торгівлю, скасовано правозастосовні заходи/штрафи у разі прострочки по оплаті, а також авансові платежі податку на прибуток, корпоративний податок на прибуток і податок на торгівлю [6, с. 17].

Для підтримки ринку зайнятості німецький уряд розширив доступ до короткострокової допомоги в разі втрати роботи, збільшив дотації для програми виплат на утримання дитини для батьків із низьким рівнем доходів, спростив формальності для підтримки найманих працівників та розширив програми компенсації соціальної допомоги. Туристичні компанії отримали дозвіл на списання збитків поточного року. Передбачено компенсації для працівників компаній туристичної галузі, що найбільше постраждали від пандемії, мінімальна виплата становить 1 100 євро на місяць.

Світові тенденції попиту свідчать про першочерговий інтерес подорожуючих насамперед до подорожей власною країною та регіоном. Ця тенденція з'явилася в Китаї, одній із перших країн, яка знову відкрилася, коли 77% китайських мандрівників віддали перевагу внутрішнім подорожам.

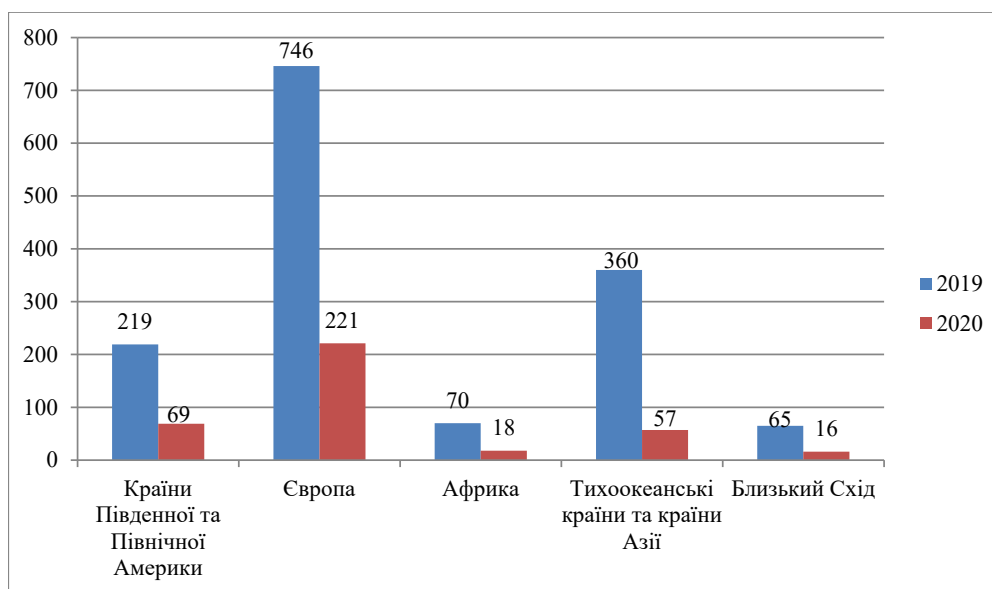

Рис. 2. Порівняння даних про кількість міжнародних туристичних поїздок у 2019 та 2020 рр. у розрізі регіонів світу (млн)

Китай був першою країною, яку «окупував» коронавірус. Влада ввела жорсткі обмеження на спосіб життя громадян. Нині країна впевнено відновлюється.

Можемо прослідкувати таку статистику: 71% американців надають перевагу власній місцевості порівняно з 58% у минулому році. Найближчим часом це може бути «відродженням великої американської дорожньої поїздки», за словами Кита Барра, генерального директора InterContinentalHotelsGroup, при цьому 47% американців уважають дорожні поїздки в штаті своїм наступним відпочинком. Бажання залишатися поруч із домом і подорожувати внутрішньо чи регіонально також підживлюється комфортом знайомого та страхом заразитися чи потрапити на карантин у віддаленому пункті призначення.

Ця тенденція підсилюється невизначеністю людей стосовно майбутніх доходів і змушує зосереджуватися на більш дешевому відпочинку. Рівень безробіття зростає, усе більше людей потрапляють у бідність, люди бояться втратити роботу. Страх подорожувати – ще одна важлива проблема. Люди бояться піддати ризику близьких людей, і це стримує подорожі. Опитування мандрівників показало, що страх піддати інших найбільше турбує 39% мандрівників у Великобританії та 31% у Франції. Відбувається переосмислення напрямків. Люди частіше шукатимуть природу та місця відпочинку на відкритому повітрі. За словами Джеффри Кента, засновника та співголови Abercrombie&Kent, визначення розкоші зміниться, йтиметься не стільки про «величезні пляшки шампанського та шовкові простирадла, скільки про пригодницький туризм із комфортними ночами, смачною їжею та хорошим вином». Значна частина фахівців не розділяє думку щодо заміни реальних подорожей віртуальною реальністю, оскільки люди хочуть реальних відчуттів і вражень. Також туристи очікують більш гнучких та вигідніших умов для бронювань. Особливо важливими є фактори гігієни та безпеки. На нашу думку, заходи щодо гігієни та охорони здоров'я є найважливішим складником реагування на кризу індустрії гостинності.

Тривають безперервні зусилля, спрямовані на впровадження ефективних політичних заходів для відновлення та збереження сектору туризму.

По-перше, урядам необхідно швидко та прозоро запровадити заходи із забезпечення спрощеного доступу до фінансування, щоб максимальна кількість постраждалих працівників отримали допомогу.

По-друге, ці заходи необхідно регулярно контролювати, щоб забезпечити їх ефективність. Це означає надання підтримки не лише для компенсації втрат прибутків, а й надання вказівок для бізнесу щодо відновлення, адаптації та доступу до нових ринків, а також для розширення підприємницького потенціалу стимулювання процесів співпраці.

По-третє, головні оператори галузі повинні продемонструвати сильні інноваційні навички, щоб запроваджувати інноваційні рішення для відновлення індустрії туризму. Нові підприємницькі ідеї щодо напрямків, продуктів і продажів, загалом нові бізнес-моделі стануть ключовим фактором для того, щоб допомогти сектору пом'якшити вплив пандемії та розпочати ефективне відновлення. Ці заходи обов'язково повинні розпочатися з глибокого розуміння того, як оновити внутрішній туризм, який навіть якщо не компенсує скорочення міжнародних туристичних

потоків, матиме вирішальне значення для відновлення економіки. Скоординовані підходи з іншими пов'язаними секторами, які сильно постраждали від кризи, такими як творчий та культурний, будуть суттєвими для успішного відновлення.

Окремі країни на кшталт Угорщини або Хорватії прискореними темпами розгорнули програми впровадження «туристичних карток» або сертифікатів, завдяки яким наймані працівники зможуть отримати від компанії часткову компенсацію для відпочинку на ринку внутрішнього туризму, що дало змогу зберегти туристичні внески в економіку країни на максимально можливному рівні.

Особливу увагу на галузь туризму спрямовують ті країни, що гарантують повернення вартості бронювання туристичних поїздок, скасованих через пандемію COVID-19, і вважають туризм пріоритетною галуззю, що найбільше постраждала від кризи. Авіаперевезення як галузь із відносно низькою маржою (до 10%) і високим оборотом потребує особливого підходу. Європейський підхід, який нині демонструють Франція та Німеччина, спрямований на поступову націоналізацію основних авіаліній (AirFrance і Lufthansa) [6, с. 18].

Більшість країн розрізняє програми за розміром компаній, пропонуючи малим і середнім підприємствам, які становлять кістяк галузі та джерело інновацій, спеціальну підтримку. Водночас масштаби діяльності зумовлюють вищу економічну пріоритетність більших підприємств відносно втрати прибутків і особливо робочих місць.

Українським урядом були впроваджені такі заходи для підтримки підприємств туристичної галузі: звільнення постачальників туристичних послуг від сплати ПДВ, податку на прибуток і єдиного соціального внеску (ЄСВ), земельного податку та податку на нежилий фонд нерухомості; скасовано сплату туристичного збору до кінця 2020 р. та звільнено від оподаткування під час сплати оренди та землекористування орендарів державної та громадської власності.

Сьогодні криза, пов'язана з пандемією COVID-19, змусила туристичний бізнес вийти із зони комфорту та шукати інноваційні шляхи розвитку та діяльності. На нашу думку, для того щоб туризм відновився після кризи, його слід реанімувати впровадженням різного роду новацій. Зробити це можна багатьма шляхами. Але основними мають стати державна підтримка туризму та підприємницьких ініціатив у даній сфері, поліпшення сервісу, зокрема у сфері гостинності, та посилення інформаційної компанії, зокрема в мережі Інтернет.

Висновки. Міжнародний туризм є джерелом збагачення національної економіки, сприяє диверсифікованості економіки, що переконали у пріоритетності та важливості розвитку цієї сфери. Зміни, викликані пандемічною ситуацією, змушують уряди практично всіх без винятку країн, особливо тих, в яких туризм є провідною чи достатньо значимою сферою національного розвитку, по-новому підійти до формування стратегій і програм розвитку туристичної галузі. Сьогодні криза, пов'язана з пандемією COVID-19, змусила туристичний бізнес вийти із зони комфорту та шукати інноваційні шляхи розвитку та діяльності. Тому досить актуальним залишається питання щодо вивчення сучасних тенденцій розвитку міжнародного туризму в складних умовах коронавірусної хвороби.

Список використаних джерел:

1. Даниліна С.О., Коцюрубенко Г.М., Шикіна О.В. Фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 52–1. С. 29–34.
2. Демків Ю.М., Стукач Т.М. Українська туристична галузь у світовому середовищі: адаптація за умов впливу глобальної міжнародної кризи COVID-19. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 4. С. 18–25.

3. Заңуда А.В. Коронавірус: скільки втрачає туризм. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285>.
4. Країни світу. Міжнародний туризм. *Україна туристична*. URL: http://svit.ukrinform.ua/turism.php?page=ukr_tur&id=23762.
5. Шайда С.Р., Полякова Ю.В. Вплив пандемії COVID-19 на міжнародний туризм. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/shajda.htm.
6. Шикіна О.В., Гончаренко Я.С., Козловський Р.С. Тенденції розвитку міжнародного туризму. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання». Харків, 2020. С. 17–18.
7. Sotiriadis M. Tourism Destination Marketing: Academic Knowledge. *Encyclopedia*. 2021. Vol. 1(1). P. 42–56. URL: <https://www.mdpi.com/2673-8392/1/1/7>.
8. Toubes D.R., Araújo Vila N., Fraiz Brea J.A. Changes in Consumption Patterns and Tourist Promotion after the COVID-19 Pandemic. *Electron. Commer. Res.* 2021. P. 1332–1352.

References:

1. Danylina S.O., Kocjurubenko Gh.M., Shykina O.V. 2020. Finansovo-ekonomichni naslidky pandemiji dlja svitovoji turystychnoji ghaluzi. [Financial and economic consequences of the pandemic for the world tourism industry]. *Prychornomorsjki ekonomichni studiji*, vol. 52–1. pp. 29–34.
2. Demkiv Ju.M., Stukach T.M. (2020) Ukrajsinsjka turystychna ghaluzj u svitovomu seredovyshhi: adaptacija za umov vplyvu ghalobalnoji mizhnarodnoji kryzy COVID-19. [Ukrainian tourism industry in the world environment: adaptation to the global international crisis COVID-19]. *Biznes-navighator*, vol. 4, pp. 18–25.
3. Zanuda A.V. Coronavirus: skiljky vtrachaje turyzm [Coronavirus: how much tourism is losing]. Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285>.
4. Krajiny svitu. Mizhnarodnyj turyzm. Ukrajsinsjka turystychna [International tourism. Tourism in Ukraine]. Available at: http://svit.ukrinform.ua/turism.php?page=ukr_tur&id=23762.
5. Shajda S.R., Poljakova Ju.V. Vplyv pandemiji COVID-19 na mizhnarodnyj turyzm [Impact of the COVID-19 pandemic on international tourism]. Available at: https://tourlib.net/statti_ukr/shajda.htm.
6. Shykina O.V., Ghoncharenko Ja.Je., Kozlovskij R.S. (2020) Tendenciji rozvytku mizhnarodnogo turyzmu. *Suchasni tendenciji rozvytku industriji turyzmu ta ghostrychnosti u konkurentnomu seredovyshhi* [Trends in international tourism. Current trends in the development of the tourism and hospitality industry in a competitive environment]. (Ukraine, Kharkiv), pp. 17–18.
7. Sotiriadis M. (2021) Tourism Destination Marketing: Academic Knowledge. *Encyclopedia*, vol. 1(1), pp. 42–56. Available at: <https://www.mdpi.com/2673-8392/1/1/7>.
8. Toubes D.R., Araújo Vila N., Fraiz Brea J.A. (2021) Changes in Consumption Patterns and Tourist Promotion after the COVID-19 Pandemic. *Electron. Commer. Res.*, pp. 1332–1352.

МИРОВАЯ ИНДУСТРИЯ ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНКУРЕНЦИИ И ПАНДЕМИИ COVID-19

Аннотация. Пандемия COVID-19 до сих пор оказывает влияние на все аспекты человеческой жизни. Ощутимым следствием стало ее влияние на туристический сектор: запрет полетов, ограничение мобильности и поездок были одними из первых мер, направленных на сдерживание распространения вируса. Туризм один из секторов всемирной экономики наиболее пострадал в связи с ограниченным передвижением граждан. Сектор туризма обеспечивает 10% мирового ВВП. Туризм оказывает значительное влияние на экономику государств посредством постоянной прибыли валюты. Также международный туризм оказывает влияние на экологическую, социальную и культурную ситуацию. Исследование развития туризма состоит в рассмотрении различных процессов развития туристической отрасли в период пандемии, его восстановлении, поиске путей и перспектив развития международного и внутреннего туризма в Украине и мире. В статье рассмотрены изменения в туристической сфере, которые были сформированы в результате пандемии коронавируса. Рассмотрены методы, которые применяются государством для поддержания конкурентоспособности туризма. Проанализирован вклад туризма в мировой ВВП по странам, которые являются самыми популярными среди туристов. Рассмотрены процентное изменение международных туристических прибытий по регионам в 2020 г. и динамика по направлениям, которые были самыми популярными среди туристов по всему миру в 2018–2020 гг. Выявлено, что в результате пандемии показатели туристической деятельности значительно сократились, туристическая отрасль понесла потери, и произошло значительное сокращение туристических потоков. Пандемия COVID-19 вызвала существенное уменьшение количества международных поездок туристов во всех странах. Сложность ситуации, в которой оказалась туристическая отрасль, требует адаптационного периода для туристов и для туристических предприятий. Страны, преодолевшие пик пандемии коронавируса, уже поэтапно начинают отменять ограничение туристической деятельности. Реабилитация индустрии туризма будет осуществляться локально, в пределах границ отдельных стран и будет постепенно открываться между находящимися рядом странами на новых условиях. Главные члены туристической индустрии, такие как сетевые отели, ввели список действий для уменьшения последствий от COVID-19, среди них – гарантийная поддержка, оптимизация программ лояльности, возврат средств за бронирование номера, перенос поездки на другую дату. Учитывая все текущие обстоятельства развития международного туризма, мы идентифицировали наиболее актуальные тенденции развития, среди которых следует назвать обеспечение социального дистанцирования во время путешествия, всестороннюю помощь, а также полную информированность туристов перед покупкой тура и во время пребывания в путешествии, изменение популярных туристических дестинаций.

Ключевые слова: коронавирус, пандемия, туризм, дотации, поддержка, конкуренция.

WORLD TOURISM INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF INTERNATIONAL COMPETITION AND THE COVID-19 PANDEMIC

Summary. As a result of our research, we found that the COVID-19 pandemic has caused radical changes in the global tourism market, the consequences of which on its further development are currently impossible to predict. The pandemic has caused an unprecedented decline in the tourism market in most countries. In response to these challenges, travel companies have been forced to substantially revise their marketing plans and programs. The changes to a greater or lesser extent affected all areas of tourism business, including the marketing of tourist destinations. The COVID-19 pandemic has significantly reduced the number

of international tourist arrivals in all countries. The complexity of the situation in which the tourism industry finds itself requires an adaptation period for tourists and for tourism industry in general. Despite the global scale, tourism has remained regional and national in content. This industry supports national traditions, stimulates the development of folk crafts, revival of recipes for interesting and tasty dishes, requires nature conservation and creating favorable social conditions for its operation, so in many countries international tourism is developing as a system that provides all necessary opportunities to get acquainted with culture, customs, history, religious and spiritual values of the state and its people. The coronavirus pandemic has affected all countries and the capital without exception. One of the sectors most affected is the tourism sector. The situation with the epidemic is developing so unpredictably that tourist facilities do not have time to reformat the work to sanitary requirements, which often change. In addition, not everyone is ready to respond to changes in quarantine zones, and for businesses this creates additional difficulties in organizing work. The World Travel and Tourism Council (WTTC) forecasts that up to 75 million jobs are at risk in the sector. This estimation is even more worrying when we reflect on the fact that tourism is a leading job creator for those vulnerable segments of population: in fact, a far higher share of low-skilled immigrants, women and students are employed in tourism compared to the total non-financial business economy. The contribution of tourism to world GDP by countries that are most popular among tourists is analyzed. The percentage change in international tourist arrivals by region in 2020 and the dynamics of destinations that were most popular among tourists around the world in 2018–2020 are considered. It was found that due to the pandemic tourist flows. The COVID-19 pandemic has significantly reduced the number of international tourist arrivals in all countries. At the same time, this pandemic opens up to the industry a rare opportunity for analysis and reorganization what could be done and what could be changed. Governments have the opportunity to recognize the unique ability of tourism not only to provide jobs but also to promote equality and social integration. Because tourism is one of the fastest growing industries in the world, it is expected to play a significant role in restoring socio-economic stability after the COVID-19 pandemic. The changes caused by the pandemic situation are forcing the governments of almost all countries without exception especially those in which tourism is leading or sufficient significant direction of national development, in a new way approach to the formation of development strategies and programs tourism industry.

Key words: coronavirus, pandemic, tourism, subsidies, support, competition.